

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การศึกษาวิเคราะห์วิธีระงับอิทธิพลตามพระวินัยปิฎก : ศึกษาตัวอย่างจากกรณีพระนิกร ฐมฺวาที

ชื่อผู้เขียน นายสมผล อิ่มคำ

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาปรัชญา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

อาจารย์ ดร.ประมวล	เพ็ญจันทร์	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญ	นิลเกษ	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ น้อย	พงษ์สนธิ	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รุ่งเรือง	บุญไญรส	กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดอิทธิพล และวิธีระงับอิทธิพลตามที่ปรากฏในพระวินัยปิฎก เพื่อให้ทราบหลักเกณฑ์และกระบวนการระงับอิทธิพลตามพระวินัยอย่างถูกต้อง และสามารถนำหลักเกณฑ์นั้นไปใช้วินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยใช้กรณีอิทธิพลของพระนิกร ฐมฺวาที เป็นกรณีศึกษา

อิทธิพล หมายถึง เรื่องราวที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการประพฤติพรหมจรรย์ และการอยู่ร่วมกันในหมู่สงฆ์ เกิดจากการกระทำด้วยเจตนาดี และเกิดจากการกระทำด้วยเจตนาชั่ว

อิทธิพลที่เกิดจากการกระทำด้วยเจตนาดี คือต้องการให้การประพฤติปฏิบัติของภิกษุสงฆ์ เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย เช่น กรณีวิวาทาธิกรณ์ของภิกษุในกรุงโกสัมพี และอิทธิพลที่เกิดจากการกระทำด้วยเจตนาชั่ว พยายามลวงละเมิดพระธรรมวินัยเพื่อประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง เช่น กรณีภิกษุชาววัชชีกล่าววัตถุ 10 ประการ

พระพุทธเจ้าทรงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อระงับอิทธิพลเหล่านั้น และให้สงฆ์พร้อมเพรียงกันดำเนินการโดยยึดถือเอาพระธรรมวินัยเป็นหลัก

หลักการระงับอธิกรณ์ตามพระวินัยนั้น มีจุดประสงค์เพื่อปกป้องคุ้มครองภิกษุที่ประพฤติดี ประพฤติชอบ และกำจัดบุคคลที่เข้ามาแอบแฝงหาประโยชน์ส่วนตัว และบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาให้ออกไปจากหมู่สงฆ์ตามวัตถุประสงค์ในการบัญญัติพระวินัย 10 ประการคือ

(1) เพื่อให้สงฆ์มีความเห็นดีเห็นงามร่วมกันในการแก้ปัญหา และทำกิจกรรมต่าง ๆ ของสงฆ์

(2) เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในหมู่สงฆ์

(3) เพื่อกำราบบุคคลที่ไร้ยางอายมีนิสัยต่อต้าน

(4) เพื่อให้พระภิกษุผู้เคร่งครัดในศีล ได้อยู่อย่างสงบสุข

(5) เพื่อระงับความเสื่อมเสียที่จะบังเกิดขึ้นต่อหมู่สงฆ์ในปัจจุบัน

(6) เพื่อระงับป้องกันความเสื่อมเสียที่จะบังเกิดขึ้นในอนาคต

(7) เพื่อให้บุคคลที่ยังไม่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาเกิดความเลื่อมใสขึ้น

(8) เพื่อให้บุคคลที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอยู่แล้วมีความเลื่อมใสยิ่งขึ้น

(9) เพื่อความดำรงมั่นแห่งพระพุทธศาสนา

(10) เพื่อให้พระวินัยมีความศักดิ์สิทธิ์ และเป็นแบบแผนทั้งดงามตลอดไป

ปัญหาในการชำระอธิกรณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และได้กลายมาเป็นปัญหาสังคมก็เพราะพระภิกษุผู้กระทำความผิดไม่ยอมรับความเป็นจริงตามที่ถูกกล่าวหา จึงทำให้เกิดความยุ่งยากในการสืบสวนหาข้อเท็จจริง เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันมีความซับซ้อนมากกว่าในครั้งพุทธกาล แต่ในขณะที่เดียวกันสงฆ์ผู้ชำระอธิกรณ์ยังคงดำรงรูปแบบแห่งการดำเนินชีวิตตามแบบที่กำหนดไว้ในครั้งพุทธกาล จึงทำให้ไม่มีความสามารถที่จะสืบค้นหาข้อเท็จจริงให้เกิดความกระจ่างชัดเพียงพอที่จะวินิจฉัยตัดสินให้เด็ดขาด ประกอบกับพุทธบริษัทขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในพระธรรมวินัย จึงทำให้ไม่เกิดพลังทางสังคมที่จะผลักดันให้ยึดมั่นพระธรรมวินัยในการตัดสินอย่างเคร่งครัด

ในสภาพสังคมปัจจุบัน ปัญหาอธิกรณ์จะยุติลงโดยชอบด้วยพระธรรม ชอบด้วยพระวินัย ฝ่ายบรรพชิตอาจจะต้องได้รับความร่วมมือจากฝ่ายคฤหัสถ์ในการสืบหาข้อเท็จจริง และพยายามหลักฐาน หรือให้คำปรึกษาตามแนวทบัญญัติของกฎหมายฝ่ายบ้านเมือง

ในการพิจารณาอธิกรณ์ในหมู่สงฆ์นั้น นอกจากจะพิจารณาสาเหตุและสภาพแวดล้อม แล้ว จะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการประพฤตินิพพานเพื่อนิพพาน คือ ภาวะสิ้นโลภะ โทสะ โมหะ ด้วย

จากการศึกษาพบว่า การชำระอธิกรณ์ของสงฆ์ในปัจจุบันมีความยุ่งยากจากสาเหตุสำคัญคือ

การชำระอธิกรณ์ในปัจจุบันต้องดำเนินการไปตามข้อกำหนดในพระวินัย และตามข้อกำหนดในกฎหมายสงฆ์คือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และกฎหมายเถรสมาคม แต่ข้อกำหนดในกฎหมายเถรสมาคมบางข้อไม่รองรับหลักการแห่งพระธรรมวินัยอย่างแท้จริง จึงทำให้คณะสงฆ์ผู้ดำเนินการไม่สามารถชำระอธิกรณ์ให้บริสุทธิ์ยุติธรรมได้ในเวลาอันรวดเร็ว

ในกรณีดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการชำระอธิกรณ์ให้บริสุทธิ์ยุติธรรมได้ จะต้องเป็นไป โดยความร่วมมือกันของพุทธบริษัททั้งฝ่ายบรรพชิต และคฤหัสถ์ กล่าวคือคณะสงฆ์ซึ่งเป็นพุทธบริษัทฝ่ายบรรพชิตจะต้องดำเนินการชำระอธิกรณ์โดยยึดถือเอาวัตถุประสงค์ของการประพฤตินิพพานจรรยา และแนวทางการปฏิบัติตามหลักพระวินัยเป็นหลักสำคัญในการตัดสินอธิกรณ์ ส่วนฝ่ายคฤหัสถ์คือ อุบาสก อุบาสิกา จะต้องมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนาด้วยการสนับสนุนให้การชำระอธิกรณ์ เป็นไปตามหลักพระธรรมวินัย

ดังนั้นในการชำระอธิกรณ์ ฝ่ายคฤหัสถ์จึงต้องมีความรู้มีความเข้าใจในหลักพระธรรมวินัย เพื่อจะได้ให้การสนับสนุนฝ่ายสงฆ์อย่างถูกต้องเหมาะสม

Thesis Title An Analytical Study of Settling of
Disciplinary Cases of Dispute with Special
Reference to Phra Nikorn Dhammathee's Case.

Author Mr.Sompon Inkome

M.A. Philosophy

Examining Committee : Lecturer Dr.Pramuan Peangchan Chairman
Assoc. Prof.Boon Nilakesh Member
Asst. Prof. Noi Phongsanit Member
Asst. Prof. Roongrueng Boonyoros Member

Abstract

The purpose of this research is to study the causes and the settling of religious disputes according to the correct principles of the Vinaya Pitaka in order to enable us to use these principles for the settling of several disputes in contemporary society. Special reference will be made to Phra Nikorn Dhammathee's case.

The term religious disputes refers to problems and the obstruction of correct conduct and communal life in the Sangha

These disputes were the result of acts with good intent, concerning behavior which follows the teachings of Lord Buddha and which is in accordance with Dharma Vinaya, as well as acts with bad intent which is not in accordance with the Dharma Vinaya and which aim

at personal benefit and that of one's fellows, as in the case of the Wachee monk who breached the Dharma Vinaya code on 10 accounts.

The Buddha provided the principles and the methods to settle these disputes by authorising the Sangha to make judgements based on the principles stated in the Dharma Vinaya.

The purpose of settling these religious disputes is to protect those monks whose behavior is beyond reproach and to eliminate those persons who are seeking personal benefit and wish to destroy Buddhism by removing them from the religious community, and to subscribe to the authority of (and achieve unanimity concerning) the 10 purposes of monastic legislation:

1. the excellence of unanimous order
2. the comfort of the Order
3. the control of shameless persons
4. the living in comfort of well-behaved monks
5. the restraint of cankers in the present
6. warding of cander in the hereafter
7. confidence of those who have not yet gained confidence
8. increase of confidence of the confident
9. the lastingness of the true doctrine
10. the support of the discipline

The problem with contemporary Religious disputes is that they have become social problems because of the fact that monks who are accused of behaving wrongly refuse to accept the verdict thus making the search for the truth more difficult since the state of contemporary society is more complex than at the time of the Buddha,

whereas the religious order still leads a way of life that originated during Lord Buddha's lifetime. All this makes it difficult to arrive at the true facts and to make the correct diagnose needed to make a confident and valid decision, while the Buddhist community lacks thorough understanding of the Dharma Vinaya with the result that they fail to convince society to apply the Dharma Vinaya in their decisions.

In the current state of contemporary society, the problems concerning religious disputes will only decrease when the Dhamma and the Vinaya are upheld. The religious order may well have to get assistance from the laity in the search for the facts and collecting proofs and may gain advice from the secular laws of the community.

Besides considering the origins and circumstances of the wrongful acts, the Sangha should also realize the ultimate aim of correct or innocent behaviour leading to Enlightenment ; which is the conquering of the three main defilements (greed, anger, delusion).

From our study it was found that the present settling of religious disputes is increasingly difficult as a result of the fact that the settling of religious disputes has to follow the directives of both the Dharma Vinaya and the religious Acts (The Acts of the Sangha and the directives of the Supreme Council) especially since some directives of the Supreme Council do not seem to support the Dharma Vinaya. As a result of this ambiguity, the Sangha is unable to settle the disputes in an objective and just manner in a short period of time.

In the above mentioned cases, the author of this research is of the opinion that the settling of religious disputes has to be a collective enterprise of both the clergy and the laity. This comes down to the fact that the Sangha - which represents the clergy - must proceed to settle the disputes while holding on to the objective of a correct and irreproachable which is in accordance with the principles of the Dharma Vinaya, these principles are decisive in their deliberations. As for the laity they should realize their responsibility towards the community concerning the longlastingness of the religious institution by supporting the settling of religious disputes along religious directives stated in the Dharma Vinaya.

The laity should thus have some knowledge and understanding of the Dharma Vinaya in order to support the Sangha in a correct and suitable way.